

Die Institusie van Calvyn.

Ek wil hier geen verhandeling oor Calvyn se onderwysing in die Christelike godsdiens skrywe nie maar net die aandag vestig op die feit dat hierdie werk van Calvyn nou ook in Afrikaans verkrygbaar is.

VIR die Afrikaanse boekewêreld maar veral vir die liefhebber van die Calvinisme is die verskyning van Calvyn se Institusie in Afrikaans 'n gebeurtenis van die eerste rang.

Vir die Afrikaanse boekewêreld maar veral vir die liefhebber van die Calvinisme is die verskyning van Calvyn se Institusie in Afrikaans 'n gebeurtenis van die eerste rang. Tot dusver moes ons as Afrikaners ons tevrede stel met die oorspronklike Latynse teks (wat in ons dae maar deur baie min mense nog gelees kan word—danksy die grondige onder- rig daarin wat die skrywer van prof. Postma ontvang het, ken ek dit nog naastenby in die oorspronklike waardeer) of ons moes ons verlaat op een of ander vertaling in Nederlands (wat enige ontwikkelde Afrikaner tog nog vlot kan lees). Maar sowel die Nederlands as die Latyn maak die Institusie nog geen „eie” eiendom van die Afrikaner nie. Om onder- rig te word in die Christelike godsdiens soos Calvyn dit in sy Institusie doen, vereis 'n grondige vertaling in Afrikaans. Dan alleen spreek die Institusie op sy heerlikste en helderste tot die verstand en veral die

Deur J. CHRIS COETZEE.

hart van die Afrikaner. . Die Latyn is ongenaakbaar stroef, die Neder- lands is langdradig, maar ons eie Afrikaans is spraaklewendig—natuur- lik was Latyn vir die Romeine en is Nederlands vir die Nederlander net

so mooi en lewendig as Afrikaans vir die Afrikaner. En daarom juis moet ons Calvin se meesterwerk ook in Afrikaans kan lees en geniet.

Hier het ons nou 'n vertaling van die Institusie in Afrikaans. Dit is nie 'n volledige, woord-vir-woord-vertaling nie maar 'n verkorte weergawe. Die werk is onderneem deur ds. A. Duvenage met die medewerking van prof. L. J. du Plessis en uitgegee deur Sacum Beperk. (adres: posbus 478, Bloemfontein; prys: 15/- posvry; grootte: 8 x 5½; lengte: 456 bl.).

Ek dink 'n verkorte uitgawe moet op hierdie stadium verkies word bo 'n volledige vertaling. Die Nederlandse vertaling deur C. Baum, E. Cunitz en E. Reuss bv. bestaan uit 3 boekdele (530, 494, 518 bl.). 'n Volledige vertaling sou nie alleen geen uitgewer gevind het nie maar, nog erger, baie min lesers. Die volledige uitgawe sal tog maar altyd net deur enkelinge gelees en bestudeer word. En ons wil so graag sien dat die Institusie deur die groot massa ook gelees sal word.

Die vertaling van Duvenage en Du Plessis word bloot van die buitekant beskou 'n verdienstelike onderneming, omdat die groot werk van Calvin so verkort word dat die gewone leser dit sal en kan aandurf.

Maar die verdienstelikheid van die verkorte uitgawe in Afrikaans lê veel dieper as net in die verkorting van die Institusie self. Daar is naamlik weergawe én weergawe.

'n Goeie weergawe moet betroubaar wees. Dit moet in woord en gedagte getrou aan die oorspronklike wees. Nou het ek die Afrikaanse uitgawe getoets aan die oorspronklike teks en aan 'n baie goeie Nederlandse vertaling. Ek dink ek ken die Institusie redelik goed, want ek moes dit grondig bestudeer vir my hele studie en meer in die besonder vir my „Die Eerste Beginsels van die Afrikaanse Opvoeding.” Sover ek kan oordeel, voldoen die Afrikaanse weergawe skitterend aan die eis van betroubaarheid en akkuraatheid. Ek kon op geen plek—sover ek dit kon vergelyk—in woord en gedagte 'n afwyking vasstel nie.

'n Goeie weergawe moet leesbaar wees. Van hierdie weergawe kan met die volste vrymoedigheid getuig word dat dit fris lees. As 'n mens eenmaal aan die gang is, kan jy dit nie los nie—nie net om die skone gedagtegang van Calvin nie maar ook om die lewendige weergawe van Duvenage en Du Plessis. Ek is seker dat ds. Duvenage en prof. Du Plessis dae, maande en jare aan die verwerking gegee het.

'n Verkorte weergawe moet nog meer as 'n volledige vertaling met groot versigtigheid en noukeurigheid geskied. Die grootste gevaar is is hier dat die weergewer nie alleen die gedagte van die outeur kan wysig nie maar ook sy eie woord in die plek van die van die outeur stel. Die

verkorte uitgawe in Afrikaans moet die leser die indruk gee dat dit Calvyn self is wat hier in Afrikaans tot ons spreek. Nou kan ek met vrymoedigheid getuig dat by die lees van die Afrikaanse weergawe ek nie Duvenage en Du Plessis hoor praat nie maar wel as 't ware Calvyn self: Calvyn is aan die woord. Daarmee wil ek nie te kenne gee dat die selfstandigheid van die twee vertalers verdwyn het nie. Dit is onmoontlik, en daarom sou ek lievers moes sê: ek hoor Calvyn in Afrikaans deur Duvenage en Du Plessis heen. Maar ek kan hulle die kompliment maak dat hulle Afrikaans so naby aan Calvyn se eie taal staan as maar denkbaar. En tog is hul vertaling in Afrikaans!

Die weergawers het in 'n ander opsig ook verdienstelike werk gelewer. Calvyn self was 'n sistematiese, logiese skrywer. En Duvenage en Du Plessis het skitterend daarin geslaag om die sisteem en logika van Calvyn in hul verkorte weergawe helder tot die leser te laat spreek. Deur die verkorting van die Institusie spreek die sisteem en die logiese redenering byna sterker tot die leser as in die volledige uitgawe self. Van sin tot sin en van punt tot punt—want elke hoofstuk is ingedeel in genummerde punte—gryp die verkorte Institusie 'n mens aan.

Wat die uitgawe van nog groter waarde maak, is die ruim 6½ bladsye-lange inleiding deur ds. J. V. Coetzee. Ek wil niks afdoen aan die kundigheid van die twee vertalende verkorters nie, maar hierdie inleiding deur ds. Coetzee bestempel hom as een van die fynste kenners van Calvyn in ons land. Ds. Coetzee is dogmatikus by uitnemendheid, en die studie van die Institusie moet vir hom altyd 'n ware sielevreugde wees. Die warm en deeglike „Geschiedenis en Betekenis van die Institusie” deur hom is 'n aanwinst vir die liefhebber van Calvyn se Institusie.

Baie van ons het tot dusver ook oor die Institusie gepraat. Nou het ons die geleentheid om dit ook te lees. Dit word met reg gesê dat sulke klassiek-geworde werke as die Institusie meer geprese as gelese word. Laat ons ontwikkelde Afrikaners toon dat dit voortaan in ons geval nie meer waar sal wees nie. Laat ons die Institusie prys as die bondigste en pragtigste samevatting van die Christelike godsdienst, maar laat ons dit ook lees om ons eie gees te verryk. Geen geleerde Calvinis mag die werk ongelese laat nie. Die Institusie val onder die weinige boeke wat na die gevelede woord van Francis Bacon „must be tasted, chewed, swallowed and digested,” d.w.s. „must be read wholly and with diligence and attention.”

Die dank van die hele Afrikanerdom moet aan die twee here, ds. A. Duvenage en prof. L. J. du Plessis, en aan die uitgewers van harte oorgebring word.